

Fizika üzrə test

Təlimat

Sizə imtahan testinin elektron bukletini təqdim edirik.

Testin maksimal xalı 60.

Testi yerinə yetirmək üçün sizə 4 saat verilir.

Uğurlar arzulayırıq!

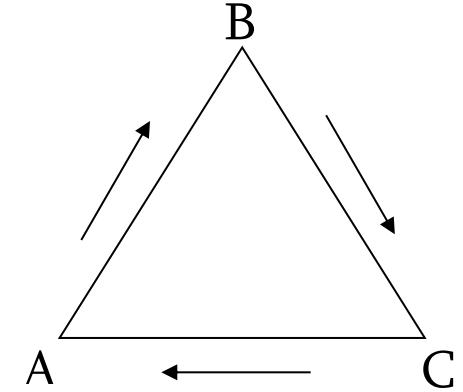

Hər bir tapşırığın nömrəsinin qarşısında mötərizədə tapşırığın xalı qeyd olunub.

Təlimat NN 1 – 30 tapşırıqlar üçün

Hər bir sualın beş ehtimal olunan cavabı var. Onlardan yalnız biri düzgündür. Seçdiyiniz cavabı cavablar vərəqinə bu cür keçirin: müvafiq xanaya X işarəsi qoyun. Digər başqa qeydlər, üfüqi və ya şaquli xətlər, dairələmək və s. elektron proqramları tərəfindən qeydə alınmır. Əgər cavablar vərəqində qeyd etdiyiniz cavabı düzəltmək istəyirsinizsə, X işarəsi qoyduğunuz xananı bütövlükdə rəngləyin və sonra cavabın yeni variantını işarələyin (yeni xanaya X işarəsi qoyun). Düzəltdiyiniz cavabı yenidən düzəltmək qeyri-mümkündür.

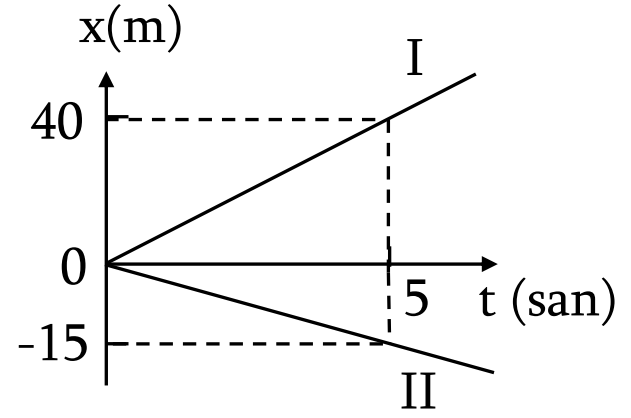
(1) 1. Maddi nöqtə ABC bərabərtərəfli üçbucağın tərəfləri ətrafında şəkildə qeyd olunmuş istiqamətdə 1 m/san sürətilə bərabər hərəkət edir. Üçbucağın tərəfinin uzunluğu 20 sm-dir. Başlanğıc anda maddi nöqtə A nöqtəsindədir. Maddi nöqtənin birinci saniyədəki getdiyi yol yerdəyişmənin modulundan neçə dəfə böyükdür?

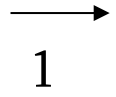
- ə) 2-dəfə;   b) 3-dəfə;   g) 4-dəfə;   q) 5-dəfə;   ɟ) 6-dəfə.

(1) 2. Şəkildə x oxu üzrə hərəkət edən iki cismin koordinatının zamandan asılılıq qrafiki verilib. II cismə nəzərən I cismin sürətini təyin edin.

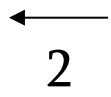
- ə) 3 m/san   b) 5 m/san   c) 8 m/san
d) 11 m/san   e) 15 m/san

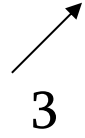
(1) 3. Şəkilə verilən a oxunun təsvirinin b müstəvi güzgüsündəki istiqamətinin aşağıdakı oxlardan hansının olduğunu təyin edin.

1

2

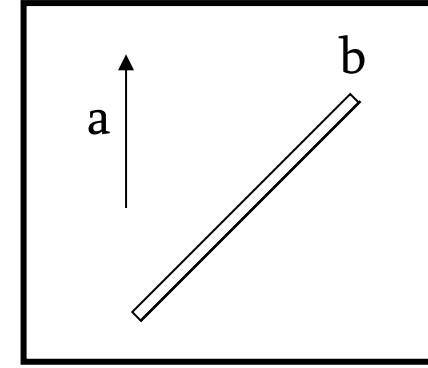
3

4

5

ə) 1

ə) 2

ə) 3

ə) 4

ə) 5

(1) 4. x oxu üzrə hərəkət edən cismin koordinatının zamandan asılılıq tənliyidir $x=3t+t^2$, hansıdakı ədədi əmsallar SI vahidlərilə ifadə olunub. Cismin təcilini təyin edin.

ə) $1/3 \text{ m/san}^2$ b) $1/2 \text{ m/san}^2$ c) 1 m/san^2 d) 2 m/ san^2 e) 3 m/ san^2

(1) 5. Maddi nöqtə R radiuslu çevrə üzrə bərabərsürətlə hərəkət edir. Maddi nöqtə ilə əlaqəli radius t vaxtda S sahəyə malik OAB sektoru cızdı. Maddi nöqtənin dövretmə periodunu təyin edin.

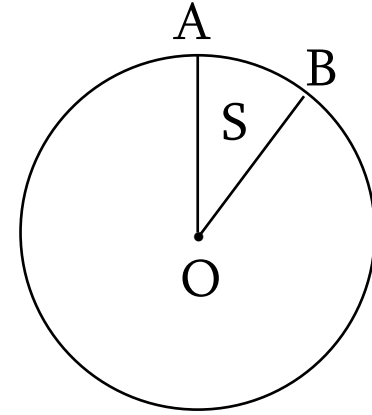
ə) $St/2\pi R^2$

ə) $St/\pi R^2$

ə) $2St/R^2$

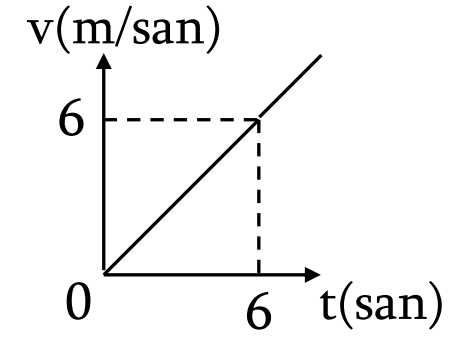
ə) $\pi R^2 t/S$

ə) $2\pi R^2 t/S$

(1) 6. Sürətin zamandan asılılıq qrafiki şəkindəki kimi verilmişdir. Cismın altıncı saniyədə getdiyi yolu təyin edin.

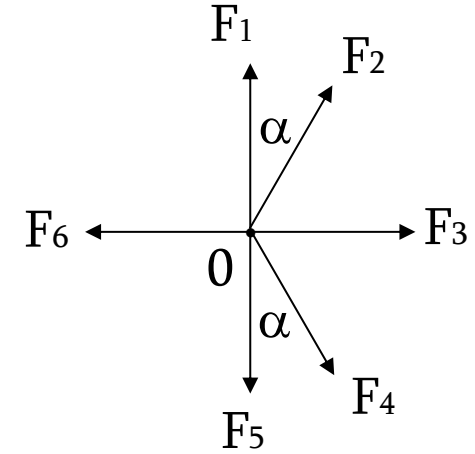
- ə) 3 m   b) 4,5 m   c) 5,5 m   d) 12,5 m   e) 25 m

(1) 7. Şəkildə verilən hər bir qüvvənin toplananının modulu F və α bucağı 30° olarsa, qüvvələrin əvəzləyicisinin modulu nəyə bərabərdir? Üçüncü və altıncı qüvvələr üfüqi, birinci və beşinci qüvvələr isə şaquli istiqamətdə yönəlib.

- ə) $F/4$ b) $F/2$ c) F d) $2F$ e) $4F$

(1) 8. Hamar üfüqi səthdə v sürətilə $4m$ kütləli cisim sürüşürdü. Onun üzərinə yuxarıdan şaquli istiqamətdə $3v$ sürətli m kütləli cisim düşdü və ona yapışdı. Bundan sonra cisimlər səthdə birlikdə sürüşməyə davam etdilər. Onların sürətini təyin edin.

- ə) $3v/5$ б) $4v/5$ в) v г) $4v/3$ д) $7v/5$

(1) 9. Cisim başlanğıc sürətsiz h hündürlüyündən yer səthinə sərbəst düşür. $h/3$ hündürlüyündə cismin potensial enerjisinin kinetik enerjisinə nisbəti ($E_{\text{pot}}/E_{\text{kin}}$) nəyə bərabərdir? Havanın müqavimət qüvvəsini nəzərə almayın. Sıfırıncı səviyyə kimi yer səthinə hesab edin.

- ə) $1/3$ b) $1/2$ c) 2 d) 3 e) 4

(1) 10. Yarımparçalanma periodu 1,5 saat olan 2 q radioaktiv maddə verilib. 3 saatda bu maddənin neçə qramı parçalanar?

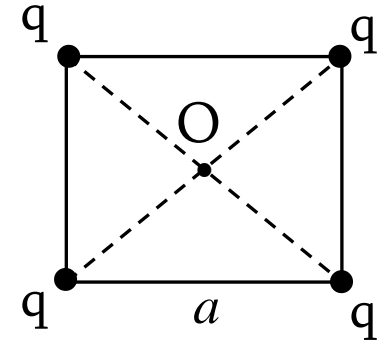
ə) 0,5 q   b) 1 q   c) 1,5 q   d) 1,75 q   e) 2 q

(1) 11. Səs dalğasının tezliyi sudan havaya keçən zaman necə dəyişər, əgər səsin havadakı sürəti 350 m/san, sudakı sürəti isə 1400 m/san olarsa?

ə) dəyişməz;   b) 4-dəfə azalar;   c) 2-dəfə azalar;   d) 2-dəfə artar;   e) 4-dəfə artar.

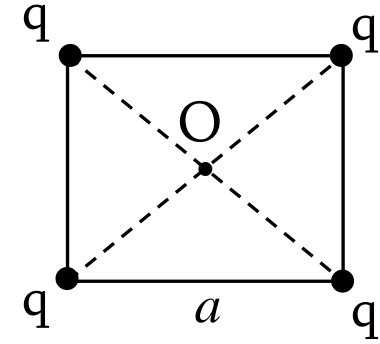
(1) 12. Tərəfinin uzunluğu a olan kvadratın təpə nöqtələrində q yükləri yerləşdirilib (şəklə bax.). Kvadratın mərkəzində (O nöqtəsində) elektrik sahəsinin intensivliyinin modulunu təyin edin. Kulon sabiti k -dir.

- ə) 0   b) kq/a^2 c) $4kq/a^2$ d) $2\sqrt{2}kq/a^2$ e) $4\sqrt{2}kq/a^2$

(1) 13. Tərəfinin uzunluğu a olan kvadratın təpə nöqtələrində q yükləri yerləşdirilib (şəklə bax.). Kvadratın mərkəzində (O nöqtəsində) elektrik sahəsinin potensialını təyin edin. Potensialın sıfırlıq səviyyəsi sonsuzluqdadır. Kulon sabiti k -dir.

- ə) 0   b) kq/a c) $2\sqrt{2}kq/a$ d) $4kq/a$ e) $4\sqrt{2}kq/a$

(1) 14. Şəkində k sərtlikli yayların birləşməsi ilə alınan sistem verilib. Bu sistemin sərtliyini tapın.

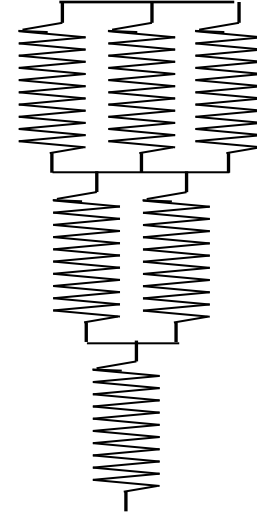
ə) $k/6$

ə) $(6/11)k$

ə) $(5/6)k$

ə) $(11/6)k$

ə) $6k$

(1) 15. Yaydan asılan yük hərəkətsiz olduqda, yay 0,1 m uzanır. Bu yükün şaquli rəqs periodunu təyin edin. ($g=10 \text{ m/san}^2$)

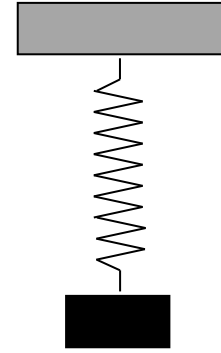
 ) 0,1 san

 ) 0,2 san

 ) $0,1\pi$ san

 ) $0,2\pi$ san

 ) 1 san

(1) 16. Yaydan asılmış cismi tarazlıq vəziyyətindən şaquli aşağıya doğru 5 sm əydilər və əlini buraxdılar. Cisim 0,25 hs tezliklə harmonik rəqs etməyə başladı. İlk dəfə hansı vaxtdan sonra cismin sürəti maksimal olacaq?

- ə) 0,25 san-dən sonra;   b) 0,5 san-dən sonra;   g) 1 san-dən sonra;
ç) 2 san-dən sonra;   d) 4 san-dən sonra.

(1) 17. Gölün dibindən səthinə qalxan zaman hava şarının həcmi iki dəfə artdı. Gölün dərinliyini müəyyən edin. Hesab edin ki, atmosfer təzyiqi 10 m hündürlüklü su sütununun təzyiqinə bərabərdir. Suyun temperaturu hündürlüyə əsasən dəyişmir.

ə) 10 m

ə) 12 m

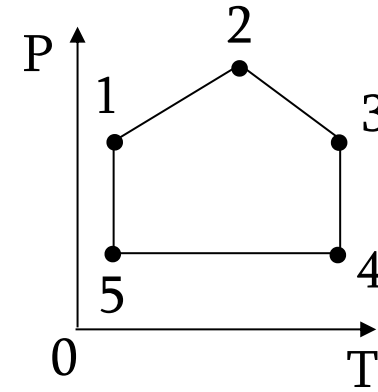
ə) 15 m

ə) 20 m

ə) 24 m

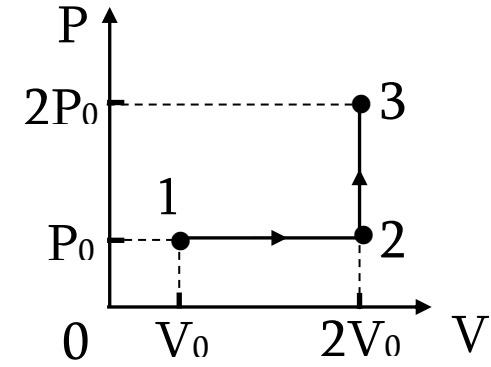
(1) 18. Şəkildə sabit kütləli qazın halının dəyişməsi prosesi təsvir edilib. Həcmnin minimal qiyməti hansı nöqtəyə uyğun gəlir?

- ə) 1   b) 2   c) 3   d) 4   e) 5

(1) 19. Şəkində biratomlu ideal qaz üzərində gedən 1-2-3 prosesi təsvir edilib. Qazın 1-2-3 prosesində hansı istilik miqdarı aldığı müəyyən edin.

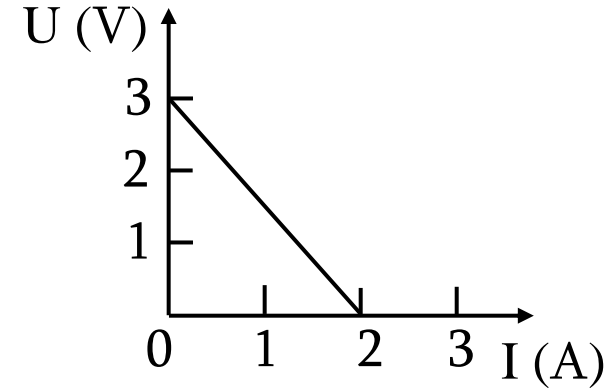
- ə) $5P_0V_0/2$ b) $3P_0V_0$ c) $7P_0V_0/2$ d) $9P_0V_0/2$ e) $11P_0V_0/2$

(1) 20. Şəkildə cərəyan mənbəyinin sıxaclarındakı gərginliyin mənbədəki cərəyan şiddətindən asılılığı təsvir olunub. Cərəyan mənbəyinin e.h. qüvvəsini və daxili müqavimətini təyin edin.

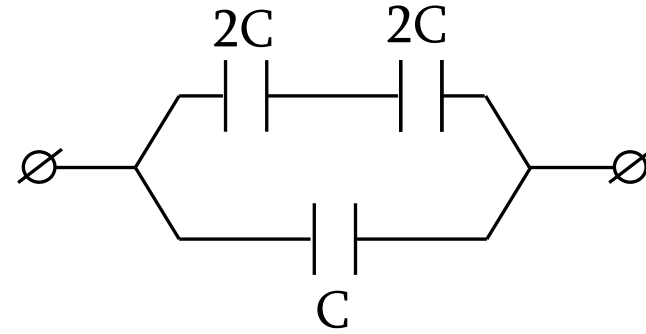
ə) 3 V, 2 Om;   ɔ) 3 V, 3/2 Om;   ɘ) 2 V, 3 Om;

ϙ) 2 V, 2/3 Om;   ɞ) 3/2 V, 1Om.

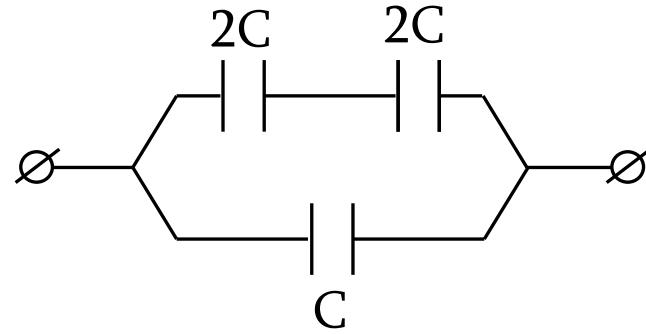
(1) 21. Şəkində təsvir edilən kondensator batareyasının tutumunu tapın.

- ə) $C/2$ б) C в) $3C/2$ г) $2C$ д) $5C$

(1) 22. Şəkində kondensatorlar batareyası təsvir olunub. Əvvəlcə kondensatorlar yüksüzdür. Sıxaqlara gərginlik qoşdular. C tutumlu kondensator q yükü ilə yükləndi. Kondensatorlar batareyasının yükünü təyin edin.

- ə) $3q/2$ b) $2q$ c) $5q/2$ d) $3q$ e) $4q$

(1) 23. İp boyunca sağa doğru eninə dalğa yayılır (şəklə bax.). İpin A, B, C və D nöqtələrinin sürətləri hansı istiqamətdədir?

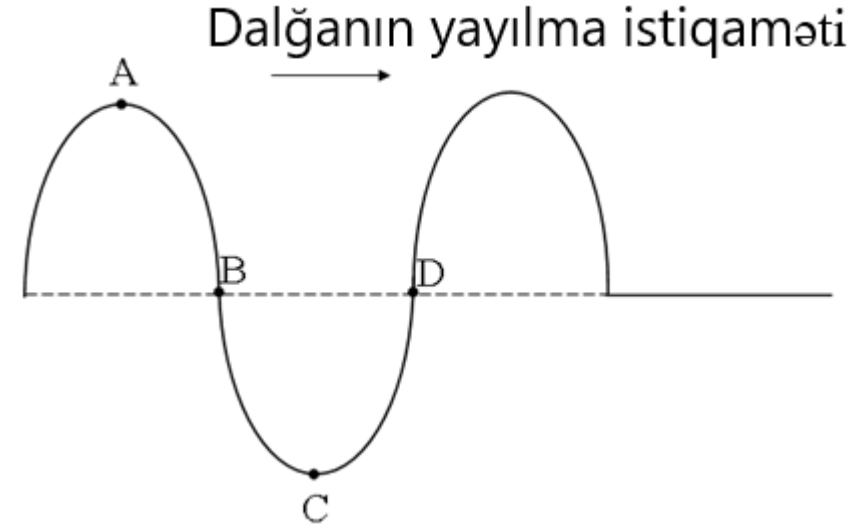
ə) Hər dörd nöqtənin sağına doğru;

ə) A nöqtəsinin aşağısına, C nöqtəsinin yuxarisına, B və D nöqtələrinin sürətləri sıfıra bərabərdir;

ə) A və B nöqtələrinin sağına doğru, C və D nöqtələrinin soluna doğru;

ə) B nöqtəsinin aşağısına, D nöqtəsinin yuxarisına, A və C nöqtələrinin sürətləri sıfıra bərabərdir;

ə) B nöqtəsinin yuxarisına, D nöqtəsinin aşağısına, A və C nöqtələrinin sürətləri sıfıra bərabərdir;

(1) 24. Şəkildə böyük zolaqlı maqnitin maqnit sahəsində yerləşdirilmiş kiçik maqnit oxunun üç fərqli vəziyyəti təsvir olunub. Təyin edin, hansı halda maqnit oxu dayanıqlı tarazlıq vəziyyətindədir. Ox yalnız dönə bilər.

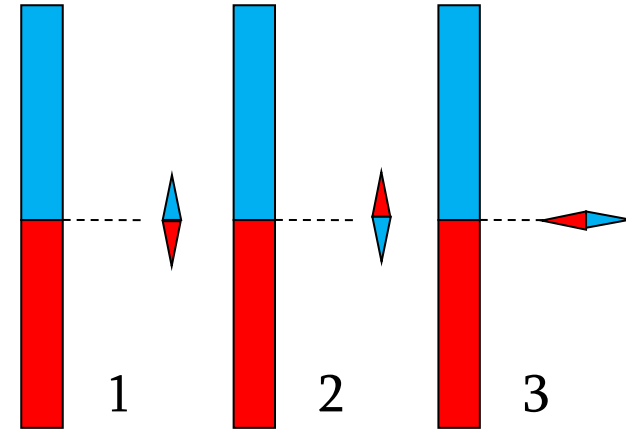
ə) yalnız 1;

ə) yalnız 2;

ə) yalnız 3;

ə) 1 və 3;

ə) 2 və 3.

(1) 25. Bircins maqnit sahəsinə qüvvə xətlərinə perpendikulyar daxil olan yüklü zərrəcik çevrə üzrə hərəkət edir. Dövretmə periodu T -dir. Zərrəciyin kinetik enerjisini 4-dəfə artırırsaq, dövretmə periodu nəyə bərabər olar?

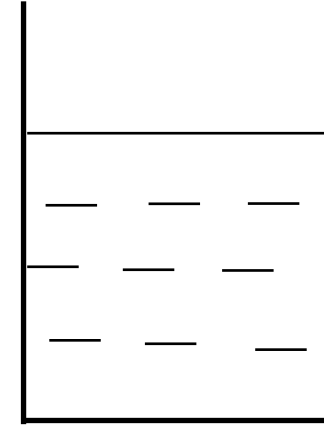
ə) $T/4$ b) $T/2$ c) T d) $2T$ e) $4T$

(1) 26. ${}^{238}_{92}\text{U}$ nüvəsinin radioaktiv parçalanması zamanı üç α zərrəciyi və iki elektron şüalanarsa, hansı nüvə alınar?

ə) ${}^{226}_{88}\text{Ra}$ b) ${}^{226}_{86}\text{Rn}$ c) ${}^{227}_{88}\text{Ra}$ d) ${}^{228}_{88}\text{Ra}$ e) ${}^{226}_{90}\text{Th}$

(1) 27. Silindrik qaba su tökülüb (şəklə bax.). Suyu 0°C -dən 40°C -dək qızdırırlar. Qabın dibində təzyiq necə dəyişər? Suyun buxarlanmasını və qabın genişlənməsini nəzərə almayın.

- ə) 0°C -dən 4°C -dək artır, sonra azalır;
- ə) 0°C -dən 4°C -dək azalır, sonra artır;
- ə) artır;
- ə) azalır;
- ə) dəyişmir.

(1) 28. nq və $(-q)$ nöqtəvi yükləri bir-birindən r məsafəsindədir, burada n birdən çox müsbət ədəddir. Bu yükləri birləşdirən düz xətt üzərinə $(-q)$ yükündən hansı məsafəyə və hansı istiqamətdə istənilən nöqtəvi yükü yerləşdirməliyik ki, ona təsir edən qüvvələrin əvəzləyicisi sıfıra bərabər olsun?

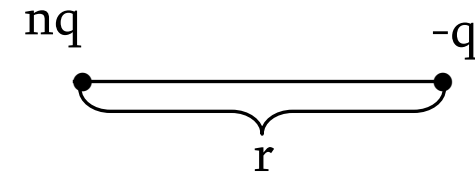
ə) r/n məsafədə sağa ;

ə) r/n məsafədə sola;

ə) $r(n-1)$ məsafədə sağa;

ə) $r/(\sqrt{n} + 1)$ məsafədə sola;

ə) $r/(\sqrt{n}-1)$ məsafədə sağa.

(1) 29. Günəş işığının şüası ilə üfüq arasındakı bucaq 38° -dir. Müstəvi güzgünü üfüqə hansı bucaqla birləşdirək ki, ondan qayıdan şüalar şaquli quyunun dibini işıqlandırsın?

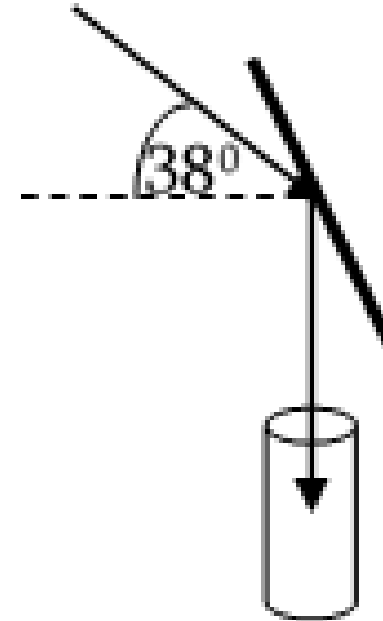
ə) 49° -li;

ə) 56° -li;

ə) 58° -li;

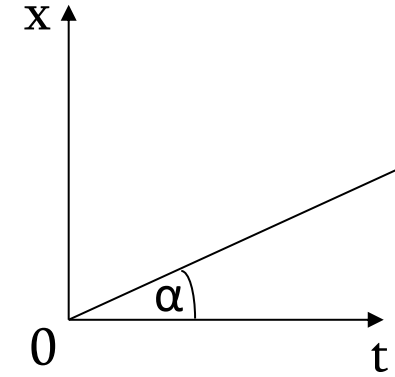
ə) 62° -li;

ə) 64° -li.

(1) 30. Şəkildə x oxu boyunca hərəkət edən cismin koordinatının zamandan asılılıq qrafiki verilib. Əgər 1 san-ni göstərən parça 1 m-i göstərən parçadan 2-dəfə uzun və $\text{tg}\alpha = 1/3$ olarsa, cismin sürətini təyin edin.

- ə) $(1/6)$ m/san   b) $(1/3)$ m/san   g) $(2/3)$ m/san
d) $(3/4)$ m/san   e) $(3/2)$ m/san

Uyğunluq tipli tapşırıqlar üçün təlimat NN 31-32

Nəzərə alın: bir siyahıdakı hər hansı kəmiyyətə və ya obyektə ikinci siyahıdan bir, birdən çox uyğun gələ bilər və ya heç biri uyğun gəlməyə bilər.

(5) 31. Hərflərlə nömrələnmiş SI sistemin əsas vahidlərini rəqəmlərlə nömrələnmiş fiziki kəmiyyətlərlə əlaqələndirin. Cavablar vərəqində cədvəlin müvafiq xanasına X işarəsi qoyun.

1. Enerji
2. k Kulon sabiti
3. Təzyiq
4. Gərginlik
5. Qüvvə
6. Maqnit sahəsinin induksiyası

$$\delta. \text{ kq}/(\text{m}\cdot\text{san}^2)$$

$$\delta. \text{ kq}\cdot\text{m}/\text{san}^2$$

$$\gamma. \text{ kq}/(\text{A}\cdot\text{san}^2)$$

$$\varrho. \text{ kq}\cdot\text{m}^2/\text{san}^2$$

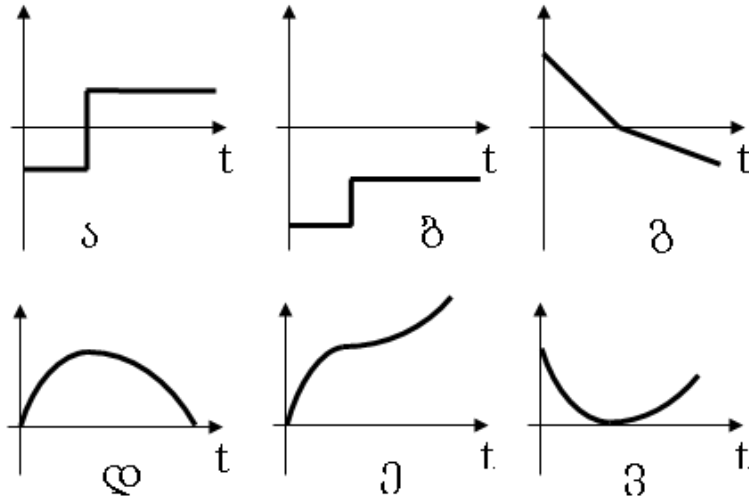
$$\gamma. \text{ kq}\cdot\text{m}^3/(\text{A}^2\cdot\text{san}^4)$$

$$\gamma. \text{ kq}\cdot\text{m}^2/(\text{A}\cdot\text{san}^3)$$

	1	2	3	4	5	6
δ						
δ						
δ						
ϱ						
γ						
γ						

(5) 32. Mail müstəvidə yuxarıya doğru tirciyi sürüşdürdülər, o sonra yenidən aşağı sürüşdü. Sürtünmə qüvvəsini nəzərə alın və tirciyi xarakterizə edən rəqəmlərlə nömrələnmiş fiziki kəmiyyətlərə bu kəmiyyətlərin t zamandan asılılıq qrafiklərini uyğunlaşdırın. Hesab edin ki, ox mail müstəvi boyunca yuxarı yönəlib. Cavablar vərəqində cədvəlin müvafiq xanasına X işarəsi qoyun.

1. Sürətin proyeksiyası;
2. Təcilin proyeksiyası;
3. Potensial enerji;
4. Kinetik enerji;
5. Gedilən yol;
6. Sürtünmə qüvvəsinin proyeksiyası.

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

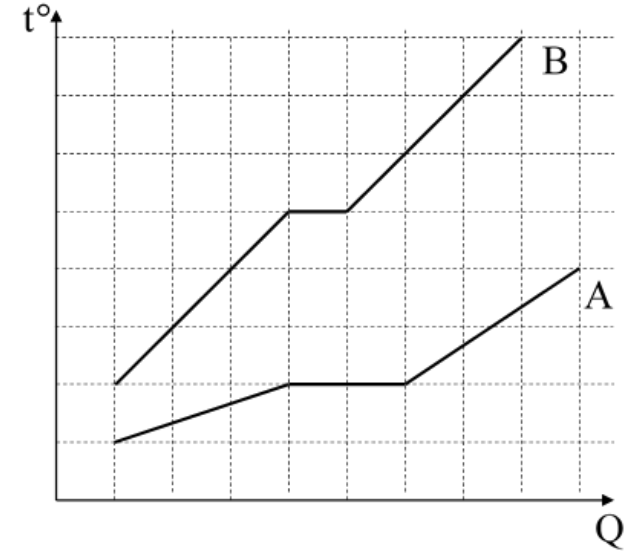
Təlimat NN 33-38 tapşırıqlar üçün

Nəzərə alın: Cavabın alınma yolunu qısa, lakin aydın şəkildə yazmaq mütləqdir. Əks halda cavabınız qiymətləndirilməyəcək.

(2) 33. Şəkildə iki, A və B cisimlərinin ərimə qrafikləri təsvir olunub. t° temperaturdur, Q – alınan istilik miqdarıdır. Cisimlərin maddələrinin **xüsusi** istilik tutumları bərk halda bir-birinə bərabərdir.

Təyin edin:

- 1) B cismin kütləsinin A cismin kütləsinə nisbəti;
- 2) B cismin maddəsinin c_B xüsusi istilik tutumunu maye halında, əgər maye halında A cismin maddəsinin xüsusi istilik tutumu c_A -dirsə.

(3) 34. Qumbaranı üfüqə bucaq altında atdılar. Maksimal uçuş hündürlüyünə qalxan anda o iki bərabər hissəyə partladı və onlardan biri başlanğıc sürətsiz sərbəst düşməyə başladı. Əgər birinci parça atış nöqtəsindən L məsafəyə düşmüş olarsa, ikinci parça atış nöqtəsindən hansı məsafəyə düşəcək? Havanın müqavimətini nəzərə almayın.

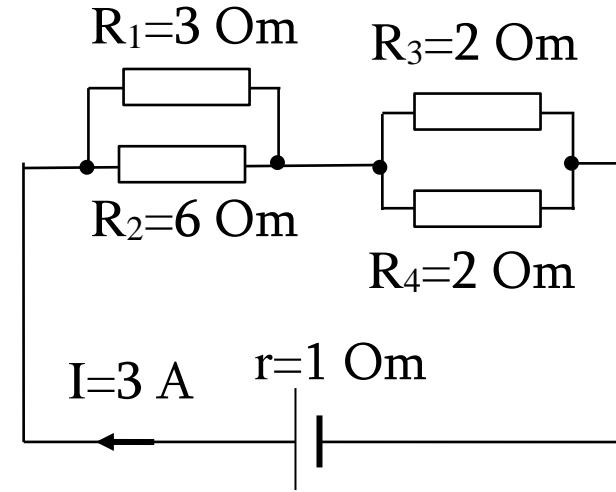
(5) 35. ν mol biratomlu ideal qazın halı $T = \alpha p^2$ qanunu ilə dəyişir. Burada p qazın təzyiqi, T mütləq temperatur, α isə verilən sabitdir. Qazın başlanğıc temperaturu T_0 , son temperaturu isə $3T_0$ -dir. R universal qaz sabitidir. Təyin edin:

- 1) Beynəlxalq vahidlər sistemində α əmsalının vahidini;
- 2) Qazın həcmi neçə dəfə dəyişdi;
- 3) Qazın təzyiqinin həcmdən asılılıq $p(V)$ qanununu;
- 4) Qazın gördüyü işi;
- 5) Qazın aldığı istilik miqdarını.

(5) 36. Şəkində təsvir olunan sxemdə cərəyan mənbəyinin daxili müqaviməti $r=1 \text{ Om}$, ondan axan cərəyan şiddəti isə $I=3 \text{ A}$ -dır.

Təyin edin:

- 1) Kənar dövrənin müqavimətini;
- 2) R_3 müqavimətli naqildən ayrılan gücü;
- 3) R_2 müqavimətli naqildəki cərəyan şiddətini;
- 4) Cərəyan mənbəyinin e.h. qüvvəsini;
- 5) Cərəyan mənbəyinin xərclədiyi gücü.

(2) 37. X oxu boyunca hərəkət edən maddi nöqtənin sürətinin proyeksiyası koordinatdan $v_x = A\sqrt{x}$ qanunu ilə asılıdır. Koordinatın hansı vaxtda sıfırdan x_0 -dək dəyişdiyini təyin edin.

(3) 38. L induktivlikli sarğacda cərəyan şiddəti zamandan $I = I_1 \sin \omega t + I_2 \cos \omega t$ qanunu ilə asılıdır. E.h. qüvvəsinin sarğacda zamana görə hansı qanunla dəyişdiyini təyin edin.